

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. ולא זזו משם עד שעשאום עובדי כוכבים נמורין ... לשהיטה ויין נסך ...
למבטל רשות וליתן רשות 2.....
- ב. ישראל מומר משמר שבתו בשוק מבטל רשות ונותן רשות ושאינו
משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות ונותן רשות מפני שאמרו ישראל נותן רשות
ומבטל רשות3
- ג. ובעובד כוכבים עד שישכור כיצד אמר לו רשותי קנויה לך רשותי
מבוטלת לך קנה ואינו צריך לזכות..... 7.....
- ד. הלוקח יין לתת לתוך המוריים או לתוך האלונתית כרשינין לעשות
מהן טחינין עדשים לעשות מהן רסיסין חייב משום דמאי ואין צריך לומר משום ודאי
והן עצמן מותרין מפני שהן תערובת..... 8.....
- ה. הנותן לשכנתו עיסה 9.....
- ו. שאור ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל 9.....
- ז. הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני
שחשודה מחלפת המתקלקל ... רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ... הנותן
לפונדקית שלו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה
מחלפת 10
- ח. אשת חבר מוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן
שהיא טהורה 12
- ט. העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל
עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו 12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

דף ו.

א. ולא זזו משם עד שעשאום עובדי כוכבים גמורין ... לשחיטה ויין נסך ... לבטל רשות וליתן רשות

כבר התבאר לעיל דף ד. ודרף ה: שאף על פי שלהלכה הכותים גרי אמת הם, בדורות אחרונים גזרו חכמים עליהם שיהא דינם כגוים חז"ל ועשו אותם כנכרים לכל דבריהם. ושחיטת נכרי נבילה דאורייתא¹.

וכן לגבי הדין שנאמר במסכת עירובין דף סט. שאחד מבני החצר שלא עירב בשבת ואפילו ששכח ולא עירב עמהם, אוסר עליהם, מה תקנתם יבטל להם רשות שיש לו בחצר שיאמר רשותי מבוטלת לכם, או רשותי קנויה לכם כדלהלן, כותי בזה"ז הרי הוא כגוי ואין לו תקנה אלא בשכירות². אולם אם אין אלא ישראל אחד בחצר אין אוסר את החצר כדין גוי.

ואמרו בטעם הגזירה, לפי שמצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים אותה, ונעשו מזמרים לעבודה זרה, ואף על פי שלא היו אלא מיעוט מן הכותים שעשו כן, אלו שישבו בהר גריזים, גזרו על הרוב משום המיעוט³. ובזמן הזה כבר גזרו עליהם ועשאום כגוים גמורים לכל דבריהם⁴ כמו

¹ ש"ך שם טז ושם"ח שם א

² שו"ע ונו"כ או"ח שפה ב

³ תשו' הרמב"ם (בלאו) סי' תמט. ואף על פי שלהלכה אין הוששים למיעוט, עיין שו"ת הרשב"ש סי' תרטו שלא משום המיעוט שעבדו עבודה זרה בלבד גזרו, אלא לפי שהיו מעשיהם של הכותים כולם מקולקלים, ורצו לעשות גדר וסייג לפרוש מן הכותים לגמרי, שלא ילמדו ממעשיהם, שהכותים כולם לא היו שומרי תורה, ומשום גדר זה חששו כאן למיעוט עובדי עבודה זרה שבהם, וגזרו על הרוב משום המיעוט. ועיין בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' תד ועיין רמב"ן חולין ו. הובא ברשב"א ובתוס' הרא"ש ובח"י הר"ן, שאכן מטעם זה שאין הוששים למיעוט לא נתקבלה הגזירה בימי התנאים, אבל בדורות האחרונים נתקלקלו הכותים, ונעשו עובדי עבודה זרה שבהם רוב או מחצה, ולפיכך נתקבלה הגזירה והוא ע"פ ירו' אתם קלקלתם מעשיכם, וכ"כ בעה"מ שם ותוס' הרא"ש ערובין סא ב שנעשו המקולקלים רוב, וכ"כ בתו"ח ובצל"ח ובח"י חת"ס חולין שם, ועי' צל"ח שם צא א שפי' בע"א. ועיין רשב"א בתוה"ב ב"א ריש ש"א ע"פ ירו' הנ"ל שכולם נתקלקלו. וכן כתבו ברי"ף ורא"ש גימין י. רמב"ם אבוה"ט פ"ב ה"י; מוש"ע יו"ד ב ה. שהכותים בזמן הזה עשאום כגוים גמורים, בין לענין שחיטה, ששחיטתם נבילה כשחיטת גוי, ובין לענין יין נסך, ובין לביטול רשות, שאם דר כותי בחצר אין תקנה למלטל שם בביתו רשות, אלא בשכירות.

⁴ ומותר אפילו להלוות וללוות מהם בריבית. עיין ש"ך קנט הו ועי' חו"ד ס"ק ד שדחה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהתבאר בגיטין י. ויש שכתבו⁵ שלא עשו חכמים את הכותים כגוים אלא להחמיר, ולא להקל, ועדיין חייבים הם בכל המצוות כישראל, וכותי שקידש בת ישראל חוששים לקידושי וצריכה גט

מכל מקום למדו הראשונים מהם לצדוקים וקראים שבזמנם, שהם להם כמו שהיו הכותים קודם שגזרו עליהם שיהיו כגוים. אולם בזמן הזה קלקלו מעשיהם ואינם כשרים לשום עדות.⁶

ב. ישראל מומר משמר שבתו בשוק מבטל רשות ונותן רשות ושאינו משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות ונותן רשות מפני שאמרו ישראל נותן רשות ומבטל רשות

וכבר התבאר במסכת ע"ז דף סד: הצר שהרבה⁷ בתים פתוחים לתוכה, מן התורה מותרים לטלטל בכל החצר ומבתיהם לחצר שהרי רשות היחיד גמורה היא, אבל חכמים אסרו לטלטל מבתיהם לחצר עד שיערבו, מפני שהבתים הם רשויות מיוחדות לכל אחד שלו והחצר היא רשות משותפת לכולם, ודומה קצת לרשות הרבים⁸. אבל התירו ע"י עירוב שגובין פת מכל

⁵ ב"י וב"ח אה"ע סו"ס ד בד' הטור שם, ועי' ב"י שם שכן דעתו נוטה, וכע"ז בב"י אה"ע מד בד' הטור שם, תפארת למשה ובית הלל ושער דעה יו"ד קנט וחוו"ד שם ס"ק ד; שאילת יעב"ץ ח"א סי' ל.

⁶ ש"ך שם נט מתשו' מוהר"ר בצלאל אשכנזי סי' ג' ועיין ש"ך יורה דעה סימן רסו ס"ק יז כתוב עוד בספר בדק הבית וז"ל כתוב בא"ח בשם הרמב"ם הקראים כל זמן שלא ידברו תועה על הרבנים ולא יתלוצצו בדברי רבותינו הקדושים חכמי המשנה והש"ס נכון לנו לכבדם לכת לשאול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול בניהם אפילו בשבת היכא דגזור להו גזירה דידן ועבוד להו מילה ופריעה דדלמא נפק מניהו זרעא מעליא והדרי בתיבתא והכי אשכתן לרבינו האי זצ"ל דאמר הכי עכ"ל, ובתשובת רבינו בצלאל אשכנזי ס"ס ג' מביא דברי הרמב"ם ורבינו האי גאון וכתב נמצאת למד כי בקראים הדריס אצלינו בזמן הזה לא נמצא בהן אחד מכל המדות שהזכיר הגאון ז"ל כי בכל יום הם מוסיפין גירעון ואינם מלים בניהם שהרי אינם פורעים וקיימא לן מל ולא פרע כאלו לא מל ואינם מלים כמוהל שלנו ואין מכניסים בבתיהם תלמידי חכמים אדרבה בורחים מהם כבורח מן הנחש ואין מתפללים במנהג שלנו כלל אין אומרים י"ח הרי שהם משונים בכל דבריהם ולפיכך אסור למול בניהם בשבת כיון שאינם מודים בפריעה ואם כן איך יעשה להם פריעה וכי תימא ימול בלא פריעה נמצא מחלל שבת ואינו עושה מצוה ע"כ. ועיין תפארת למשה יורה דעה סימן קנט שהביא הרמב"ם בהדיא בהלכות ממרים פ"ג ד"ג וז"ל שם מי שאינו מודה בתורה שבע"פ הרי הוא בכלל האפיקורסים כו' בד"א באיש שכפר בתורה שבע"פ [מתחלת כצדו] ובייתוס] אבל בני התועים ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים ונדלו אותם על דעתם ה"ה כתינוק שנשבה ביניהם כו' שהרי הוא כאונס כו' לכך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטעו ראוי להחזירן בתשובה ולהמשיכם בדברי שלום ע"ש

⁷ לשון שו"ע הרב או"ח שסו א

⁸ ואם היו מוציאים מהבתים לחצר יאמרו שמותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בית ובית ונותנים אותם באחד מבתי החצר שעתה אנו רואים כאילו כולם דרים באותו בית⁹.

וכבר התבאר במסכת עירובין דף סט: שאחד מבני החצר¹⁰ שלא עירב אפילו במזיד¹¹, ואפילו ששכח ולא עירב עמהם, אוסר עליהם לטלטל מבתיהם לחצר, למרות שכולם עירבו.

מה תקנתם יבטל להם רשות שיש לו בחצר בכך שיאמר רשותי מבוטלת לכם, או רשותי קנויה לכם, ואין צריך לקנות בקנין סודר ויכול לבטל משתחשך, ואף ע"פ שאין קנין קנין בשבת, מכל מקום כאן אין צריך שיקנו הם רשותו, אלא שהוא יסלק עצמו מרשותו וממילא אין מי שיאסר עליהם, ולסלק עצמו מרשותו מותר אף בשבת.

ואף על גב דנאסר למקצת שבת מ"מ מהני ביטול דלענין ביטול רשות לא משגחינן במה דנאסר בתהלת שבת.

ואם דר עם ד' או ה' צריך לבטל לכל אחד ואחד, שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם, ולא די שיבטל לאחד מהם, אף על פי שזה שמבטל לו כבר עירב עם השאר, ואם לא עשה כן אף למי שביטל לו אסור, ויש אומרים שלא די שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם¹², אלא צריך שיפרש ויאמר מבוטלת לך ולך, ולענין הלכה בדברי סופרים הלך אחר המיקל. וצריך לומר לכולכם כשעומד נגד כולם, אבל כשהוא אומר לכם, והיו יותר משנים, לא יועיל¹³.

אם אינו רוצה לבטל להם¹⁴ רשותו אלא להשכירו, יש אומרים ששכירות מועלת בישראל כמו שמועלת בנכרי כמבואר להלן, לפי שהשכירות אינה גרוע מהביטול שהיא מתנה בחנם. אך חייב לשכור בשוה פרוטה, שבישראל אין קנין פחות משוה פרוטה. ויש אומרים שלא תיקנו שכירות אלא בנכרי שאין ביטולו מועיל, אבל לא

⁹ לפי שדעתו של אדם ודירתו במקום מוזנותיו היא וכאילו כל החצר מיוחדת לאותו בית ואינה דומה לרשות הרבים.

¹⁰ שו"ע ונו"כ או"ח שפ א

¹¹ מ"ב שם א

¹² והטעם כתב הט"ז משום דבעלמא רובו ככולו וע"כ אי אמר לכולכם אפשר דכונתו רק על הרוב מהם ומה שכתב המחבר בריש הסעיף רשותי מבוטלת לכם התם מיירי שהיו רק שנים. מ"ב שם ה מבט"ז

¹³ מ"ב שם ה

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ג ומ"ב יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בישראל. ויש שהכריעו ששכירות מועילה בחול אבל בשבת לא ישכור שהרי זה כמקח וממכר. ולענין הלכה בדברי סופרים הלך אחר המיקל, וישכור בחול.

ישראל מומר¹⁵ לע"ז אפילו בצינעא, או לחלל שבתות בפרהסיא, שעון זה חמור כמו עובר עבודה זרה "משום שכופר במעשיו של הקדוש ברוך הוא ומעיד שקר שלא שבת הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית" שנעשה בזה מומר לכל התורה, אפילו אינו מחללו אלא באיסורי דברי סופרים, הרי הוא כנכרי לכל דבריו. ולפיכך אפילו אם עירבו ביניהם, ואפי' השתתף גם הוא בעירוב, ונתן חלקו, צריך לשכור ממנו רשותו, כדי שלא יעכב על בני החצר.

ואם גר עמו ישראל אחד שבנכרי אין צריך לשכור רשותו, ו"א¹⁶ שגם בזה דינו כנכרי ואין צריך לשכור. וי"א¹⁷ שישראל מומר שאני וצריך לשכור. ובדברי סופרים הלך להקל. וראוי שלא לטלטל עד שהמומר יבטל את רשותו. ומכל מקום בשעת הדחק יש להקל גם בלי ביטול רשותו. ובלבד שיהיה דינו כמומר גמור שדינו כגוי, אבל אם אפשר להחשיבו כתינוק שנשבה לבין הגויים, אסור לטלטל בחצר עד שיבטל את רשותו.

ואם אינו מחללו אלא בצינעא, אפילו מחללו באיסורי תורה הרי הוא כישאל לכל דבריו ומבטל רשות או מערב.

אם מתבייש לחלל שבת בפני אדם גדול¹⁸, אף שעושה דבר זה בפני כמה אנשים, גם זה לצנעה יחשב. ויכול לערב, ואין צריך לשכור ממנו רשותו.

ונחשב פרהסיא דוקא כשעושה זה בפריקת עול¹⁹, אבל אם הוא מוטעה בדבר שחשב שמותר לו לעשות כן. מסתברא שאין זה בכלל מומר.

¹⁵ שו"ע ונו"כ או"ח שפה ג

¹⁶ קרבן נתאל עירובין פ"ו יג ס"ק מ והביא כך מר' ירוחם ה"א נ"ב חט"ז וכן פסק בשו"ת דברי מלכיאל י"ג יח ובחזו"א פו יא

¹⁷ רע"א בשו"ע ובשו"ת מהדו"ק סי' ז ושו"ת יד אליהו יב

¹⁸ מ"ב שם ז

¹⁹ בה"ל שם ד"ה או לחלל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ועל פי זה כתב החזו"א ואותן שאבותיו פרשו מדרכי צבור והוא נתגדל ללא תורה, כחילוניים של היום, דינו כישראל לכל דבר וגם בו תלוי לפי התבוננות מהי רמת ההשתדלות ההופכת אותו משוגג למזיד. וצריך לדון על כל איש ואיש בפרט²⁰.

ולפיכך החילוניים שבזמן הזה יש לרובם ככולם דין של "תינוק שנשבה לבין הגויים"²¹, אפילו שהם מחללים שבת בפרהסיא²²

אינו נקרא מומר לחלל שבתות בפרהסיא, אלא כשרגיל בכך ואינו נזהר כלל²³, אבל לא כשחיללו פעם באקראי בעלמא כשהיה דחוק לפי שעה. וי"א שאפילו פעם אחת נקרא מומר. ופרהסיא מוגדר כשחילל בפני עשרה מישראל, או שידע שיתפרסם ביניהם.

וחילוקים אלו אינו אלא כשהוא עובר לתיאבון²⁴, אבל העובר להכעיס אפילו בשאר עבירות ואפילו שלא בפרהסיא דינו כנכרי לכל דבריו.

ובביאור הלכה הסתפק אם העובר על איסור מוקצה בפרהסיא נחשב מומר, או כיון דהוא רק טלטול בעלמא לא נעשה מומר ע"ז. והתפארת ישראל החמיר ג"כ במוקצה.

כשם שיכול לשכור משכירו ולקטו ובני ביתו של הנכרי כן יכול לשכור משכירו ולקטו ובני ביתו של המומר, אמנם י"א שבמומר צריך לשכור בשוה פרוטה שלענין זה דינו כישראל.

בזמן הזה שרבים גרים בשכנות עם מחללי שבתות בפרהסיא, ובכמה ערים יש שכנים קראים, או גויים, סומכים על כך שראשי השלטון יש בכוחם להפקיע מקום הדיור,

²⁰ חזו"א עירובין סי' פז ס"ק יד. וכתב שם "ומה שנחלקו האחרונים ז"ל בצדוקים וקראים בדורות האחרונים אי חשובי כאנוסים היינו בהכרעת השיעור הידיעה שיודעים ממצאיות ישראל ושאבותיהם פירשו מהם ונתנין כתף סוררת אי דיינינן להו כשיעור ידיעה למחשב מזיד כו' או לא ואכתי אנוסים הם ובמ"ב סי' שפ"ה סק"א כו' ותמוה מאד דהרי הב"י בעצמו הביא דברי תוס' ודן דרק על הגי צדוקי דשכיחי גבן דבהן שפט ב"י דמעשה אבותיהם בידיהם אבל הצדוקים שבזמן הש"ס ודאי מזידין היו וכן הצדוקים שבסוף זמן הגאונים אפשר שמזידין היו וכל דברי הפוסקים שהביא הוא על צדוקים שבזמן הש"ס".

²¹ ובתשובות והנהגות ח"ה סי' צ"ה וח"ו סי' צ' בשם ס' יד דוד להגר"ד מקארלין וקובץ מאמרים להגר"א וסרמן בשם הגר"ח מבריסק וצ"ל הכריעו שאינם בנדר תינוקות שנשבו, כיון שיודעים שבני ישראל ההולכים בדרך התורה מתנהגים בדרך אחרת, וכן בס' בינה ודעת מילואים סי' א' בשם הגרש"ז אויערבאך וצ"ל החופשיים דזמנינו דינם כמזידיים ולא כתינוקות שנשבו, וכ"ה בשו"ת בצל החכמה ח"ב סי' ע"ו ושו"ת שבט הלוי ח"ט סי' קצ"ח, שו"ת ישא יוסף ח"ג סי' צ"ז בשם הגר"ש אלישיב וצ"ל. אמנם בחזו"א יו"ד סי' ב' סקט"ז וסקכ"ח הכריע דאין דינם כמומרים אלא כתינוקות שנשבו וכ"ה בשו"ת בנין ציון החדשות סי' כ"ג ושו"ת מלמד להועיל סי' כ"ט.

²² ועיין בילקוט יוסף שבת ב הערות סימן שו סעיף ד טבשו"ת יביע אומר חלק א' (חלק יורה דעה סימן י'). ובילקוט יוסף שבת ד סימן שכט – על מי מחללין את השבת סעיף א ושם סימן שלד – דיני דליקה בשבת אות כב

²³ מ"ב שם ד

²⁴ מ"ב שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ויכולים להושיב בשעת מלחמה באותם בתים אנשי המלחמה שלא מדעת הבעלים, בחדריהם ובטירותם, לכן יש להסתפק בכך ששוכרים משר העיר ומפקידיו.

ג. ובעונד כוכבים עד שישכור כיצד אמר לו רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך קנה ואינו צריך לזכות

עוד התבאר שם ובעירובין דף סא: – סב. שדירת נכרי כדירת בהמה²⁵, אך גזרו חכמים חכמים שמא ילמדו הישראלים ממעשה הנכרי כשידורו בחצר אחת שדירתו תאסור עד שישכרו ממנו, ולפיכך ישראל יחיד הדר עם הנכרי בחצר, כיון שאינו שכיח שאחד יגור עם הנכרי, כמבואר להלן לא גזרו וגם אם בתי שניהם פתוחים לחצר אחת אינו אוסר עליו, ומותר אף להוציא מבית הגוי לחצר, ומחצר לביתו²⁶.

ב' ישראלים²⁷ הדרים בשני בתים הפתוחים לחצר אחת, שאוסרים זה על זה וצריכים לערב יחד, אזי אם יש גם נכרי שביתו פתוח לחצר הנכרי גזרו חכמים שאוסר עליהם, ואין עירובם מועיל, עד שהנכרי ישכיר להם רשותו שבהצר.

טעם הגזירה²⁸ לא משום שדירתו דירה, אלא מפני שחששו חכמים שמא ילמדו הישראלים ממעשה הנכרי כשידורו בחצר אחת, ובקשו עילה למנוע דירת ישראל עם הנכרי, ולכן אמרו שאין עירוב מועיל במקום נכרי, ואין ביטול רשות מועיל בנכרי בין אם הנכרי מבטל ובין אם הישראלים מבטלים, עד שישכיר, והנכרי לא ירצה להשכיר מפני שיחוש לכשפים, ויקשה בעיני הישראל דירתו עמו מפני איסור טלטול, ויצא משם.

וכל זה רק בבתים רבים בחצר, אך יחיד הדר עם נכרי לפי שאינו מצוי שידור ישראל אחד עם נכרי בחצר מפני שיחוש לעצמו שמא יהרגנו, כי הנכרים חשודים על שפיכת דמים לכן לא הוצרכו לאסור עליו הטלטול משום

²⁵ לשון שו"ע הרב שפב א

²⁶ חזו"א או"ח פב סקמ"ז

²⁷ שו"ע ונו"כ שפב א

²⁸ שו"ע הרב שם ומ"ב ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דירת הנכרי כדי שיצא משם, אבל ב' ישראלים אינם יראים ממנו ודרים עמו וילמדו ממעשיו.

ד. הלוקח יין לתת לתוך המוריים או לתוך האלונתית כרשינין לעשות מהן טחינין עדשים לעשות מהן רסיסין חייב משום דמאי ואין צריך לומר משום ודאי והן עצמן מותרין מפני שהן תערובת

כבר התבאר במסכת יומא דף ט. וסוטה דף מח. שבימי יוחנן כהן גדול²⁹ שהיה כהן גדול אחר שמעון הצדיק שלחו ב"ד הגדול וברקו בכל גבול ישראל ומצאו, שהכל זהירים בתרומה גדולה ומפרישין אותה, לפי שחטה אחת פוטרת את הכרי וקל להפרישה, ועוד שהיא במיתה לזרים.

אבל תרומת מעשר³⁰, מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני היו מיעוט עמי הארץ מישראל מקילין על עצמן ולא היו מפרישין אותן, ואף על גב שרוב עמי הארץ מעשרין הם ומן התורה הולכין אחר הרוב וגם כל אדם נאמן על המעשרות, מ"מ כיון שראו ב"ד שהיו מיעוט דשכיח טובא והיו הרבה נכשלין בזה, לפיכך גזרו שלא יהא נאמן על המעשרות אלא אנשים נאמנים, אבל עמי הארץ פירותיהן ספק ואין נאמנין לומר מעושרין הן ואפי' אומר בהדיא מעושרין הן, וזהו הנקרא דמאי.

אך ביחס לתרומה גדולה, אפילו לא אמר כלום אנו מניחים שהופרש.

והקלו בדברים מסויימים בדמאי ומהם שהלוקח³¹ מוריים כלומר שומן דג שיש בו יין של דמאי, או אלונתית מאכל שנותנין בו מים ויין ושמן אפרסמון שהיו של דמאי, או שלקח טחינין שהוא מאכל של גריסין ותבלין דמאי מעורבין בו וכן עדשים לעשות מהן רסיסין והוא ג"כ מאכל מעדשים

²⁹ רמב"ם הלכות מעשר פרק ט הלכה א

³⁰ שסברו שאינו במיתה כ"ז שלא הפרישו מעשר ועוד דמיתה דידה לא כתיב בהדיא ומדרשא אתיא ולכן לא ידעי לה הע"ה וזלולו בה וכן בשאר המעשרות זלולו בזה

³¹ רמב"ם הלכות מעשר פרק יג הלכה יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שמערבין בו תבלין, הרי אלו פטורין מן הדמאי ואף על פי שנותן בו טעם כיון שאינו עיקר גדול בתערובתו לא גזרו³² על תערובת דמאי³³,

ואם היה הדבר שחייב בדמאי שנתערב עיקר גדול בתערובתו ותיקון שמחשיב כל האוכל כגון שאור בעיסה ותבלין בקדרה הואיל וטעמו ניכר אינן בטלים ונמצאת כל התערובות חייבת בדמאי. אבל בלא"ה אף שנותן טעם פטור³⁴.

אבל הלוקח יין לערבו במוריים, או לאלונתית, או שלוקח קטניות לעשות טחינין, חייב בדמאי אפילו לאחר שהתערב ואפילו התערב בלי כונה, כיון שכבר היה חייב במעשר קודם שהתערב³⁵.

וכ"ז בסתם³⁶ ע"ה אבל בחשוד אפי' אם רוב פעמים מעשר כיון שמיעוט פעמים אין מעשר לא הקילו אצלו בשום קולות דמאי.

ה. הנותן לשכנתו עיסה

יבואר להלן לפנינו

ו. שאור ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטייל

כבר התבאר במסכת ביצה דף לה: שכל האיסורים³⁷ הנוהגין בזמן הזה כולם מתבטלים בששים, מלבד חמין בפסח ויין נסך, ובלבד שהאיסור אינו נותן טעם בקדירה, אבל אם נותן טעם באותה קדירה, והוא אסור מצד עצמו, אפילו באלף לא בטיל כל זמן שמרגישיין טעמו. ולכן מלח ותבלין מדברים

³² מאירי חולין ו' א' ובירו' פ"ק דדמאי ה"ג משמע שר' יוחנן החמיר על עצמו בתערובות דמאי ואין לומר דבדמאי מיירי שם דא"כ לא היו תלמידיו מתפללים ע"ו.

³³ ונראה דכל הני מיירי שאין בו כזית בכדי אכילת פרס אבל אם יש בו כזית בכדי אכילת פרס הוא ככעין. חזו"א חזו"א דמאי סי' ד' סקי"ד וצ"ע דביו"ד סי' קי"ב סי"ד גבי פת גוים שלמדוה הפוסקים מתערובות דמאי משמע דתלוי ברוב אף על גב שיש בו כזית בכא"פ. צה"ל שם ריד

³⁴ מאירי חולין ו' א'

³⁵ חזו"א שם וכ"כ בהגהות מהרש"ם על הירו' דמאי פ"א ה"ב בשם רי"ט אלגזי פ"ד דבכורות אות מ"ו

³⁶ חזו"א שם ועיי' בישועות מלכו פ"י ה"ח שמצדד דדוקא אם א"ל הע"ה בהדיא מעושרין הן וצ"ע ובהדיא מבואר ברש"י חולין ו' א' דדוקא אם א"ל המוכר שאינן מעושרין חייב ועיי' בכה"ל לעיל הי"ד ד"ה וכיון שהבאנו עוד ראיות שא"צ לומר לו מעושרין הן רמ"א ונו"כ יו"ד צח ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

דעבידי לטעמא, אם אסורים מחמת עצמן, כגון תבלין של עבודת כוכבים ושל ערלה וכיוצא בו, ואפילו אין אסורים אלא מדרבנן, אינן בטלים בששים. אך אם הם רק בלועים מאיסור בטלים בששים.

וגם בתבלין ומלח אם ידוע שאינם נותנים טעם כגון בקדירה גדולה, מותר.

ז. הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל

ממנה מפני שחשודה מחלפת המתקלקל ... רוצה היא

בתקנת בתה ובושה מחתנה ... הנותן לפונדקית שלו

מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני

שחשודה מחלפת

כבר התבאר במסכת גיטין דף סא: שהנותן לפונדקית³⁸ והיא עם הארץ³⁹, אוכל שלו לבשל לו ולאפות לו, מעשר לפני שנותן לה, שמא תחליף, וכדי שלא יהיה תקלה לאחרים⁴⁰, ומעשר פעם נוספת את שהוא נוטל ממנה בין אם נתן משלו בין אם לקח משה מפני שהיא חשודה להחליף של זה בזה תמיד, לפי מה שרואה ענין האורחים מה שצריך להם⁴¹. וכן חשודה⁴²

³⁸ רמב"ם הלכות מעשר פרק יא הלכה יב

³⁹ ואפי' אם מעשרת אלא שלא קיבלה עלי' דברי חברות חוששין שמא החליפה שלא חילקו בע"ה. חזו"א דמאי סי' ח' סקי"א

⁴⁰ אף על גב דקי"ל אין אנו אהראין לרמאין כמו שפסק רבנו בפ"ט ממע"ש ה"ז שרק בשמיטה צריך לציין כרם רבעי ולא בשאר שני שבוע שאין לנו לחוש בשביל גנבים ה"מ היכא שאין נותן להם מכשול בידיו אבל כאן שנותן לה בידיו אין חבר מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן. מעשה רקח

⁴¹ ואף את שלה מחלפת לפעמים לכבוד התלמידים כשהכינה להם המאכל ונמשכו במשנתם ונתאחרו עד שיתקרה נותנת להם מה שהכינה לעצמה באחרונה שהוא חם והם סבורים לאכול את שלהם ולכן אף שסתם ע"ה אינו חשוד להחליף כדלקמן הי"ג פונדקית חשודה שמורה היתר לעצמה וחושבת לטובה אני מתכוונת וי"א שחשודה ג"כ ליטול לעצמה את הטוב ולתת את הרע שמורה היתר בשביל שטרח בשבילו מותר לה להחליף אבל שכנתו בדסמוך אינה מורה היתר דדרך שכנים שמורחים זה לזה אבל הרבה ראשונים הסכימו לפי הראשון;

⁴² חזו"א דמאי סי' ח' סקי"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

להחליף בספיחי שביעית. ואם עומד שם ורואה כשמנערת הקדרה אין חוששין שמא זרקה לתוכו דבר אסור, דכיון דעומד שם היא מפחדת.⁴³

אבל הנותן לחמותו בין שנשא בתה, בין שאירס⁴⁴, אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית, מפני שאינה חשודה להחליף, שאינה חשודה להאכיל את בתה דבר האסור לה אף שהיא עצמה מזלזלת בכך. וי"א⁴⁵ שחמותו שמתכוונת לטובתו וגם מתביישת ממנו חשודה להחליף את המתקלקל וכן כל מי שחושש לטובתו חשוד להחליף וראוי להחמיר. ומ"מ אם מפקיד אצלה ושתחזיר לו כמות שהוא לא חיישי שתחליף.⁴⁶

וכן הנותן שכנתו פת לאפות ותבשיל אינו חושש. שאינה חשודה להחליף וגם לטובתו לא תחליף כיון שאין סומך עליה תמיד.

בד"א בזמן שנתן לה שאור לעיסה ותבלין לקדרה, אבל אם לא נתן, אלא שהיא נותנת משלה⁴⁷ ואפי' לא אמר לה בפירוש עשי משלך, חושש משום מעשרות, שמא נתנה משלה שאינו מעושר ועריך לעשרן דמאי. וחושש משום שביעית אם היא חשודה על השביעית⁴⁸. ולפיכך אם היתה שנת שמיטה אסור שמא השאור מספיחי שביעית הוא.

ואם אין חשש ספיחין. אף על גב שיש בו קדושת שביעית, מותר ליטול ממנה מפני שיכול לאוכלה בקדושת שביעית.

דף ו:

⁴³ תוספתא ספ"ד דדמאי

⁴⁴ ולא אמרי' שרוצה למצוא חן בעיניו ואם יתקלקל מאכלו תחליף לו ביפה שאינה חשודה להאכיל את התנה דבר שיודעת שנוהג בו איסור

⁴⁵ רשב"א בתורת הבית והמור יו"ד סי' קי"ט וכן נפסק בשו"ע שם ס"ג וכ"כ הר"ן בחולין ו' וגם המאירי בניטין וחולין הביא ב' הדעות אך בחולין הסכים לדעת רבנו:

⁴⁶ פה"ש בשם הרשב"א וכ"כ המאירי בחולין ו'

⁴⁷ ר"י קורקוס וכ"כ רש"ם משום דסתם עיסה בעי שאור וסתם תבשיל בעי תבלין וכמאן דאמר לה דמי.

⁴⁸ ולהסוברים דסתם ע"ה חשוד על השביעית מיירי גם בסתם ע"ה [ויתבאר בעזה"י בפ"ח משמיטה] ומ"מ בחמותו לא חשו שתחליף להאכיל את בתה וחתנה באיסור ספיחין. חזו"א דמאי סי' ה' סק"א וכ"כ תו' בכתובות כ"ד א' ד"ה שלי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ה. אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה

עוד התבאר שם שבזמן שהקפידו על טומאה וטהרה והיה אפשר לעשות עיסה בטהרה, אשת חבר⁴⁹ מרקדת ובוררת עם אשת עם הארץ, אע"ג שסופה לטמא את העיסה והחלה, כיון שעדיין אין עוסקת בעבירה⁵⁰, התירו מפני דרכי שלום לסייעה. י"א⁵¹ שמה שהתירו עד שתטיל את המים הוא דוקא בע"ה שמעשר, אבל אין שומרת בטהרה, אבל סתם ע"ה שחשוד שלא לעשר וכ"ש בזמנינו שאין רוב ע"ה מעשרין, אסור אפי' לבצור עמו בין בחנם בין בשכר וכ"ש בפירות שמתחייבין במעשר מיד אחר תלישתן.

ומשתטיל מים בעיסה לכו"ע⁵² לא תסייע אותה מפני שהיא עושה עיסתה בטומאה, ואז הוטבלה לחלה וקא מטמאה מחמת כלים טמאים וזו מסייעתה לגלגל, ואסור לגרום טומאה לחלה.

וכן הנחתום שעושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו לפי שגורם לטמא את החלה, ואין מחזיקין ידי עוברי עבירה.

ט. העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו

⁴⁹ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ח הלכה יג

⁵⁰ ואע"ג דלעיל פ"ב מתרומות ה"י כתב רבנו שישראל שעושה בטומאה אין בוצרין עמו שאני גבי תרומה שמיד שנתלשו אפשר לקרות להן שם תרומה וממילא נקראין טבולין לתרומה גם קודם מירות אבל גבי עיסה שא"א לקרות שם חלה קודם שתטיל המים כנ"ל ה"א ב' לא מקרי עדיין טבולה לחלה והתירו אפי' הוכשרו הפירות. חזו"א אהלות סי' כ"ד סק"ד.

⁵¹ חזו"א שביעית סי' י"ב סק"י י"ג:

⁵² בריטב"א החדשות כאן וכן הסכים הר"י קורקוס שרק משעת גלגול אסור ולא מהטלת מים כאן והרשב"א הביא שם ב' תירוצים בזה ומסיק דמהטלת מים נאסר, ולרבנו אין נ"מ בזה דהא דעתו דנתינת מים הוא הגלגול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר במסכת חגיגה דף ג: ובמכות דף יט. ובשבועות דף טז. שכל שהחזיקו עולי מצרים⁵³ בזמן יהושע בן נון ולאחריו בכיבוש ארץ ישראל בימי הזקנים והשופטים, ונתקדש קדושה ראשונה⁵⁴ כיון שגלו בחורבן בית ראשון⁵⁵ בטלו קדושתן, ונפטרו מכל מצוות התלויות בארץ, שקדושה ראשונה לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד⁵⁶, קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא.

כיון שעלו בני הגולה והחזיקו במקצת הארץ⁵⁷, קדשוה קדושה שנייה העומדת לעולם לשעתה ולעתיד לבוא, והניחו אותם המקומות שהחזיקו בהם עולי מצרים ולא החזיקו בהם עולי בבל כשהיו, ולא פטרום מן התרומה והמעשרות כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית, ורבינו הקדוש התיר בית שאן מאותם המקומות שלא החזיקו בהם עולי בבל והוא נמנה על אשקלון ופטרה מן המעשרות.

וכתב הרמב"ם למה אני אומר⁵⁸ בקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא ובקדושת המקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים, אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים⁵⁹, וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחוקה

⁵³ רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה ה

⁵⁴ שלפני הכיבוש והחילוק עדיין לא נתקדשה א"י לחיוב מצות התלויות בארץ אבל אחר החילוק נתקדשה הארץ.

⁵⁵ אף שגלו מישראל בימי יכני' כמפורש במלכים מ"מ אכתי הארץ נשארה בידיהם אבל אחר החורבן אף שהפקיד את גדלי' בן אחיקם לא הי' אלא פקיד בעלמא והארץ הי' של נבוכדנצר.

⁵⁶ ללא קידוש בפה אלא רק בכיבוש. חזו"א שביעית ג א

⁵⁷ לרש"י כבשו מקצת כדי שיהי מקום לעניים לסמוך עליו בשנת השמיטה, אבל דעת הרמב"ם שהניהום ולא פטרום מתרו"מ וצ"ל שלא יכלו להתיישב בכולה וכן מבואר בחזו"א שביעית סי' ג' סקב"ד וכ"כ כסף משנה בשם הרשב"א ע"ש ואף על גב דבב"מ כ"ח א' מפורש שהתיישבו בכולה מ"מ ע"כ נשארו ערים רבים שלא יכלו להתיישב שם כי כל הקהל לא הי' רק ארבע רבוא.

⁵⁸ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה טז

⁵⁹ כלומר שלא היה קידוש בפה כנזכר אולם דעת המאירי מגילה י. וכ"כ הטורי אבן שם ומובא ג"כ בחזו"א ערלה סי' א' סקי"א שקידשו בפה ואמרו הרי זה קדוש והחזיקו בה בתורת ארץ ישראל גם בבית ראשון, והא דלא קדשה לעת"ל מקרא ילפי לה ביבמות פ"ב ב' ורש"י בשבועות ט"ז א' כתב שלא ידע במה נתקדשו ועי' תוס' ערכין ל"ב ב' ד"ה וקדשו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהחזיקו בה, ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום, ואף על פי שנלקח הארץ ממנו והייב בשביעית ובמעשרות. שהרי הוא הקדש בפה שאינו בטל⁶⁰.

ויש חולקין⁶¹ שאף קדושת ירושלים והמקדש לא קידשה לעתיד להא וקדושם בטילה שמגלינו מארצינו.

י"א⁶² שתרומות ומעשרות בזה"ז מדרבנן ואפי' בבית שני היה מדרבנן משום שלא היו רוב יושביה עליה וכן לענין שביעית אבל לענין כלאים וביכורים וספק ערלה נשאר מן התורה גם בזה"ז⁶³. ומקצת ראשונים⁶⁴ חולקים וס"ל שדין שצריך רוב יושביה עליה לא נאמר רק לענין חלה, דהיא דרבנן בזמן הזה, אבל לענין תרו"מ א"צ רוב יושביה עליה ובבית שני הי' באמת מה"ת אבל בזה"ז בטלה קדושת הארץ לגמרי גם לענין תרו"מ וכלאים וכל דבר⁶⁵. ויש מקצת ראשונים שכתבו דבאמת בזה"ז גם תרו"מ מה"ת אבל לא נהגו כן⁶⁶

⁶⁰ חזו"א שם סקמ"ו ליישב קושיית הכ"מ שם

⁶¹ ראב"ד שם ורמב"ן שבועות ט"ז א' ותשובות רי"ד סי' י"א

⁶² רמב"ם תרומות שם הכ"ז

⁶³ חזו"א שביעית סי' ג' סקמ"ט

⁶⁴ הרשב"א בשבועות ט"ז א' וביבמות דף פ"ב ובסוף פסקי חלה ובמשמרת הבית בית ד' ריש שער ב' וכ"פ הריצב"א באו"ז ריש ה' חלה וסה"ת בה' א"י וכן הסכים המאירי ביבמות פ"א א' ע"ש

⁶⁵ הראב"ד בהשגות בסוף הפרק ובפ"כ מאי"ב ה"ג והר"א אב"ד מובא ברשב"א יבמות פ"ב ב' והכו"פ פ"ה והטור יו"ד סי' של"א בשם הר"י וכ"ד הרמב"ן בס' הזכות גיטין ל"ו וכ"כ המרדכי בה' א"י בשם היראים וכ"ד ה' א"י להטור ה' חלה סי' י' [רק שכתב דוקא אם תהי' עיר א' בא"י מיוחדת לדירת ישראל והשדות מיוחדות לישראל ולא יהי' עליהן אימת גוי שיוכל לגרשם ממנה] והמאירי ביבמות פ"א א' ע"ש וכן משמע מדבריו בפסחים מ"ד שכ' תרומה בזה"ז שאינה במקומות הרחוקים אלא מד"ס ומשמע דהמקומות שחזו"א לא"י קורא מקומות הרחוקים אלמא דבא"י מה"ת אבל במגילה י' ובמכות י"ט ובשבועות ט"ז דעתו דבטלה קדושת הארץ ובכתובות כ"ה סתם כדעת רבנו ומש"כ החרדים שכ"ד גאון ורבנו יוסף טוב עלם והר"ר מתת' והרב בעל העזר והר"ר אליעזר מהור קדש לכאן כתב כן ע"פ הכו"פ פ"ג ופ"ה ולכאן אין מדבריהם ראוי' ע"ש וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה תרומות ה' צד

⁶⁶ רמ"א יו"ד ר"ם של"א וכונתו לענין ספקות וכה"ג כמש"כ בחזו"א שביעית סי' ו' סקמ"ג וכן פסק הריצב"א ביבמות פ"ב ב' ובפסחים מ"ג ובגדה מ"ו דתרומה בזה"ז דרבנן וכן האו"ז בס' רי"ג בשם הריצב"א וכן בארחות חיים סוף ה' חלה בשם הר"ר אשר וכן הסכים המ"מ בפ"כ מאי"ב ה"ג והסמ"ג סוף מ"ע קל"ג בשם הר"י ע"ש [אבל בל"ת רנ"ח כתב דהוא מה"ת] ובתשובות ר"ב אשכנזי בריש סי' א' הביא כן גם בשם תלמיד הרמב"ן והר"ר מודרוס הלוי וכן בביאור הגר"א יו"ד שם סק"ו בליקוט נראה דעתו כדעת רבנו ועיי' בתשו' רב"צ אשכנזי סי' א' שהביא שדעת רוב הראשונים דבזה"ז דרבנן וכן מסיק בעה"ש, ובחזו"א שביעית סי' כ' בליקוט שבסוף הסי' ד"ה וכן הטור כ' דהדין אין מוכרע ומ"מ נקט להלכה בכמה מקומות דהוא דרבנן וכ"כ בשביעית סי' ט' סק"י"ח שאנו סומכין על הפוסקים דבזה"ז תרומה דרבנן וכן פסק בקונטרסו סי' ג' אות א' ועיי' בשע"צ שכ' דגם לדעת רבנו דבזה"ז דרבנן מ"מ דינו כשל תורה ממש לכל ספקותיה דאולי' לחומרא חזו"א מלענין תערובות וכ"כ בארץ חפץ והוא עפ"ד המל"מ בפ"ז הי"ז אבל דעת החזו"א בשביעית סי' ו' סקמ"ג אינו כן. שם צה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכל האמור אינו אלא לענין קדושת הארץ לענין מצוותיה ודיניה⁶⁷, אבל לענין מעלת ישיבת א"י לא בטלה הקדושה, וכן לענין סמיכה אפשר לסמוך שם אף שאין סומכין בחו"ל דדינה כא"י לזה.

⁶⁷ חזו"א שביעית סי' נ' סק"ט וכן בזה"ז אפי' להסוברים דבטלה קדושת הארץ וכ"ה בתשב"ץ ח"ג סי' ר' ע"ש וכ"כ הרמב"ן ריש גיטין בהשמטות והריטב"א שם ובכו"פ פ"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

